

תיק : XXXXXX

**טיוטת תקנות הארכיונים (עיון בחומר ארכיוני המופקד בגנזך) (תיקון),
התשע"ט - 2018**

בתוקף הסמכות לפי סעיף 18(א) לחוק הארכיונים, התשט"ו-1955¹ (להלן – החוק) שהועברה אלי²,
ולאחר התייעצות עם מועצת הארכיונים העליונה לפי סעיף 18(ג) לחוק, אני מתקין תקנות אלה:

תיקון התוספת הראשונה	בתוספת הראשונה לתקנות הארכיונים (עיון בחומר ארכיוני המופקד בגנזך), התש"ע-2010, בפריט 6 ובפריט 7 בטור ב', במקום "70" יבוא "90".
תיקון התוספת השניה	בתוספת השניה בפריט 5, במקום "70" יבוא "90".

_____ התשע"ט (_____ 2018)
(ח מ 8 2 - 3 - ת 2)

בנימין נתניהו
ראש הממשלה

¹ ס"ח התשט"ו, עמ' 14; התשמ"א, עמ' 152.
² י"פ התשט"ו, עמ' 639.

ירושלים, כ"ה תשרי תשע"ט

4 אוקטובר, 2018

תיק : ???????

דברי הסבר :

סעיף 10(א) לחוק הארכיונים, התשט"ו-1955 (להלן – "חוק הארכיונים") קובע כדלקמן :
#כל אדם רשאי לעיין בחומר הארכיוני המופקד בגנזך- אך אפשר להגביל זכות זו בתקנות ויכול שההגבלה תהיה לפי סוגו של חומר ארכיוני ולפי תקופה קצובה מזמן היווצרו"

תקנות הארכיונים (עיון בחומר ארכיוני המופקד בגנזך), התש"ע-2010 (להלן – "תקנות העיון"), אשר הותקנו מכוח סעיף 10(א) הנ"ל, קובעות הסדרים ומגבלות ביחס לעיון בחומר ארכיוני המופקד בארכיון המדינה.

כך, קבועות בתוספת הראשונה לתקנות העיון תקופות הגבלה על העיון בחומרים לפי סוגים שונים, כאשר טור א' מגדיר את סוג החומר הארכיוני שזכות העיון בו מוגבלת וטור ב' מגדיר את מספר שנות ההגבלה ממועד היווצרות החומר הארכיוני.

פריט 6 לתוספת הראשונה קובע כי העיון ב"חומר של יחידות סמך בטחוניות של משרד ראש הממשלה, של יחידות ויחידות סמך בטחוניות של משרד הבטחון ושל יחידות צה"ל, שנקבעו בתוספת השניה או לפיה, וחומר ארכיוני בעניין פעילותן של יחידות אלו המצוי בידי מוסדות מדינה אחרים", יוגבל ל-70 שנה ממועד היווצרות החומר.

התוספת השניה מפרטת את היחידות אליהן מתייחס פריט 6 :

1" שירות הביטחון הכללי ;

2 המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים ;

3 הועדה לאנרגיה אטומית ומרכזי המחקר הגרעיני שבאחריותה ;

4 המכון למחקר ביולוגי ;

5 יחידות של צה"ל ויחידות ויחידות סמך של משרד הביטחון שקבע שר הביטחון בצו, באישור ועדת משנה של ועדת החוץ והביטחון של הכנסת (להלן – הועדה), כי כדי למנוע פגיעה בביטחון המדינה יש הכרח לקבוע לגביהן תקופת ההגבלה מעיון בת 70 שנה ; הועדה רשאית לקבוע כי צו לענין זה שאושר על ידה לא יפורסם ברשומות, כולו או חלקו ; קבעה הועדה כאמור, יופקד הצו אצל הגנז " "

פריט 7 לתוספת הראשונה קובע כי העיון ב"חומר של אגף המודיעין בצה"ל שהוא חומר מודיעיני גולמי ממקורות מסווגים בסיווג "סודי" ומעלה [למעט פרסומי מודיעין] וחומר אודות פעילות איסוף מודיעיני של אגף המודיעין בצה"ל, לרבות פעילות מבצעית או טכנולוגית, לעניין זה, המסווגת בסיווג "סודי" ומעלה וכן חומר ארכיוני מסוג זה המצוי בידי מוסדות מדינה אחרים" יוגבל גם כן ל-70 ממועד היווצרות החומר.

התיקון המוצע מבקש להאריך את משך תקופת ההגבלה של החומרים המפורטים בפריטים 6 ו-7 האמורים לעיל מ-70 ל-90 שנה וזאת מהטעמים הבאים :

בשנה זו, 2018, חוגגת מדינת ישראל 70 שנה להקמתה. במהלך השנה ובשנים הקרובות יחלפו 70 שנה להקמתם של המוסדות המנויים בתוספת השניה ובכך גם תחלוף תקופת ההגבלה על העיון בחומרים הארכיוניים של מוסדות אלו מימי הקמתם. כך גם לגבי החומר המנוי בפריט 7.

לנוכח עמדתם של מוסדות אלו כי גם בחלוף 70 שנה יש בחשיפת חומרים ארכיוניים שלהם כדי לגרום לפגיעה ממשית בביטחונה של מדינת ישראל, יש להאריך את תקופת ההגבלה ב-20 שנה נוספות כך שיעמדו על 90 שנה.

בין היתר נטען כי חלק מהחומר הארכיוני שבנדון כולל נתונים אודות מקורות מידע מודיעיניים אשר אין לחשוף את זהותם. כמו כן קיים בחומר האמור מידע שהתקבל מגורמים זרים תוך התניה מפורשת כי לא יינתן לחומר זה פומבי ובנוסף חלק מהחומר הארכיוני כולל מידע שיש בו כדי להצביע על יכולות מודיעיניות ועל שיטות פעולה הנוהגות גם כיום ואשר על כן אין לחשפן.

המציאות הביטחונית המורכבת והמיוחדת בה מצויה מדינת ישראל, מחייבת לנהוג במשנה זהירות באפשרות לחשיפתו של חומר ארכיוני כאמור על מנת למנוע אפשרות לפגיעה ממשית בביטחון הלאומי של מדינת ישראל.

על מנת להביא בכל זאת לחשיפת חומרים ארכיוניים שאין מניעה בחשיפתם אף בטרם חלפה תקופת ההגבלה, נקבע בתקנה 8(ה) לתקנות העיון כי: *"מפקיד המפורט בתוספת השניה או לפיה יכין, בהתייעצות עם הגנז, נוהל מיוחד לחשיפת חומר ארכיוני מסוים, בחלוף 50 שנה; הוראות הנוהל יתייחסו, בין היתר, לסוגי החומר הארכיוני שייחשפו בשים לב לעניין ההיסטורי, המחקרי והציבורי בחומר ובהתחשב בבקשות שיתקבלו בדבר עיון בחומר"*.

בהתאם לאמור בתקנה זו ניסחו המוסדות המפורטים בפריטים 4-1 בתוספת השניה נהלים לחשיפת חומר ארכיוני בחלוף 50 שנה, בהם נקבע בין היתר כי יפעלו ככל הניתן באופן יזום לפרסום מסמכים וכי לצורך כך יערכו, אחת לשנה, בחינה לגבי האפשרות לחשיפת חומרים כאמור. תמציות נהלים אלו יפורסמו באתר ארכיון המדינה.

פריט 5 לתוספת השניה מתייחס ליחידות של צה"ל וליחידות ויחידות סמך של משרד הביטחון שנקבעו בצו של שר הביטחון ובאישור ועדת משנה של ועדת החוץ והביטחון של הכנסת. בנוגע לחומרים של יחידות אלה פועל ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון בהתאם לנהלים אשר לפיהם הוא חושף חומרים אחרים של צה"ל ושל מערכת הביטחון, ככל שניתן הדבר.

תחולה

מוצע כי תחולת התיקון תהיה מיום פרסומו וזאת משום שמדובר בהארכת מועדים בלבד ולא בתיקון אשר דורש התארגנות כלשהי. לנוכח סעיף 17 לפקודת הפרשנות אשר קובע כי "תקנות בנות פועל תחיקתי יפורסמו ברשומות, ותחילת תוקפן ביום פרסומן, אם אין הוראה אחרת בעניין זה" – אין צורך לציין בתיקון את מועד הפרסום.